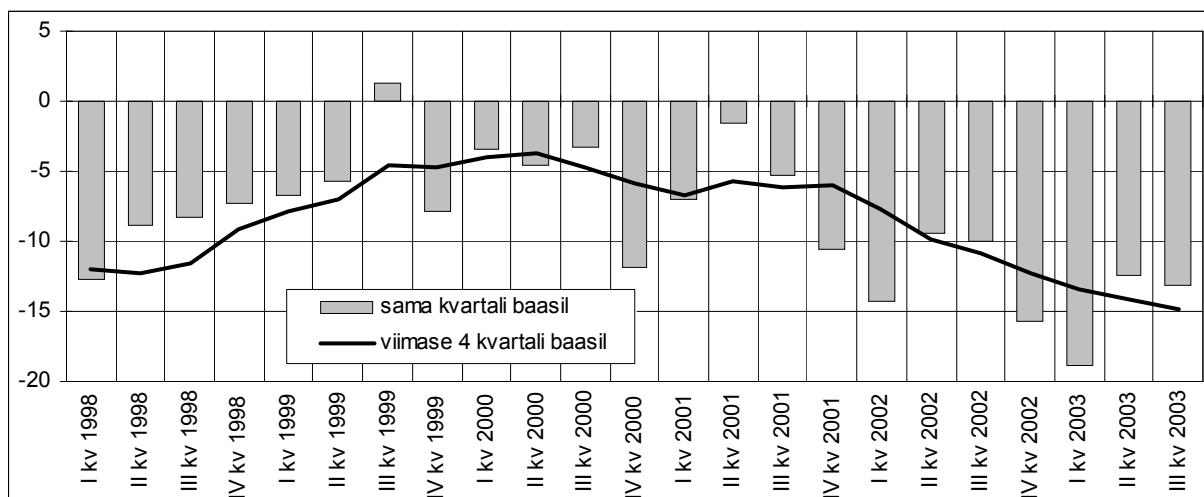

EESTI 2003. AASTA III KVARTALI ESIALGSE MAKSEBILANSI KOMMENTAAR

- Välisraha suur sissevool, sellega kaasnev aktiivne investeerimine ja eratarbimine hoiavad Eesti jooksevkonto puudujäägi endiselt suure.
- 2003. aasta III kvartali maksebilansi jooksevkonto puudujääk moodustas 3,9 miljardit krooni ehk viimase nelja kvartali baasil 14,9% oodatava sisemajanduse koguprodukti (SKP) suhtes, olles 2002. a sama perioodiga võrreldes 1,1 miljardi krooni võrra suurem ning jäädes II kvartali tasemele (vt tabel 1 ja joonis 1).
- Defitsiidi suurenemise põhjuseks oli väliskaubandusbilansi saldo: vaatamata ekspordi kasvule ületas kaupade sissevedu tunduvalt nende väljaveo.
- Jooksevkonto puudujäägi suurust mõjutas jätkuvalt ka välisinvestorite poolt Eestisse tehtud investeeringuult saadava tulu jaotamine, mis oli III kvartalis sama intensiivne kui kvartal varem.
- Kodumaistest säästudest puudujääv osa kaeti välislaenude ja otseinvesteeringute netosissevooluga.
- Maksebilansi reservid suurenesid 0,7 miljardi krooni võrra.

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

JOOKSEVKONTO puudujäägi suurim komponent – väliskaubandusbilansi negatiivne saldo – suurenes võrreldes 2002. a sama perioodiga 1,1 miljardi krooni võrra ja moodustas 5,9 miljardit krooni. Suhtena SKPsse suurenes nimetatud näitaja ligi 20%ni. Kaupade eksport suurenes 10%, sealhulgas normaaleksport¹ 15%. Väljavedu kasvas praktiliselt kõigi kaubagruppide osas. Ennaktempos suurenes masinate ja seadmete (ligi poole võrra) ning metallide ja keemiakaupade normaaleksport (ligi kolmandiku võrra). Import kasvas püsivalt kõrge sisenõudluse tõttu 13%, sealhulgas vabaks ringluseks mõeldud kaupade sissevedu 18%

¹ Eksport, mis ei hõlma töötluskaupu.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)¹

	1999	2000	2001					2002					2003		
	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II	III
Jooksevkonto	-3 607,7	-5 093,4	-1 559,6	-398,9	-1 316,6	-2 614,4	-5 889,5	-3 441,4	-2 740,4	-2 741,3	-4 289,4	-13 212,5	-4 976,3	-3 823,7	-3 876,5
Kaupade ja teenuste bilanss	-3 755,4	-3 569,0	-1 023,8	-287,3	-668,7	-1 643,9	-3 623,7	-2 487,2	-2 000,8	-2 316,4	-3 302,3	-10 106,7	-3 816,3	-2 203,1	-2 558,4
Kaubandusbilanss	-12 096,9	-13 143,6	-3 041,1	-3 027,2	-3 786,6	-3 929,0	-13 783,9	-3 905,2	-4 843,1	-4 786,9	-4 689,0	-18 224,2	-5 617,1	-5 111,2	-5 857,3
Kaupade eksport f.o.b	36 995,2	56 345,9	16 192,8	15 967,7	12 306,9	14 199,7	58 667,1	13 154,0	14 743,7	14 132,3	16 069,5	58 099,5	14 318,9	16 153,7	15 521,2
Kaupade import f.o.b	-49 092,1	-69 489,5	-19 233,9	-18 994,9	-16 093,5	-18 128,7	-72 451,0	-17 059,2	-19 586,8	-18 919,2	-20 758,5	-76 323,7	-19 936,0	-21 264,9	-21 378,5
Teenuste bilanss	8 341,5	9 574,6	2 017,3	2 739,9	3 117,9	2 285,1	10 160,2	1 418,0	2 842,3	2 470,5	1 386,7	8 117,5	1 800,8	2 908,1	3 298,9
Teenused: krediid	21 951,9	25 485,8	5 802,1	7 351,0	7 925,7	7 787,7	28 866,5	5 653,4	8 004,7	7 730,1	6 891,5	28 279,7	5 889,2	7 712,5	8 508,8
Teenused: deebet	-13 610,4	-15 911,2	-3 784,8	-4 611,1	-4 807,8	-5 502,6	-18 706,3	-4 235,4	-5 162,4	-5 259,6	-5 504,8	-20 162,2	-4 088,4	-4 804,4	-5 209,9
Tulude bilanss	-1 505,8	-3 483,4	-1 136,8	-915,9	-1 223,0	-1 650,4	-4 926,1	-1 504,0	-1 290,7	-951,1	-1 737,3	-5 483,1	-1 549,4	-1 892,4	-1 903,9
Tulud: krediid	1 964,3	2 008,0	594,6	657,3	707,6	1 035,2	2 994,7	638,8	743,1	1 239,5	657,9	3 279,3	622,3	951,4	1 004,2
Tulud: deebet	-3 470,1	-5 491,4	-1 731,4	-1 573,2	-1 930,6	-2 685,6	-7 920,8	-2 142,8	-2 033,8	-2 190,6	-2 395,2	-8 762,4	-2 171,7	-2 843,8	-2 908,1
Ülekannete bilanss	1 653,5	1 959,0	601,0	804,3	575,1	679,9	2 660,3	549,8	551,1	526,2	750,2	2 377,3	389,4	271,8	585,8
Ülekanded: krediid	2 257,5	2 454,8	724,0	923,1	711,6	815,4	3 174,1	798,2	836,4	785,1	975,5	3 395,2	740,2	557,8	827,2
Ülekanded: deebet	-604,0	-495,8	-123,0	-118,8	-136,5	-135,5	-513,8	-248,4	-285,3	-258,9	-225,3	-1 017,9	-350,8	-286,0	-241,4
Kapitali- ja finantskonto	5 916,6	7 273,2	-1 359,0	756,2	994,6	4 471,3	4 863,1	3 887,6	2 151,0	2 694,0	4 860,4	13 593,0	5 840,9	3 288,7	3 755,0
Kapitalikonto	17,8	278,5	16,3	44,6	11,4	17,7	90,0	138,0	46,1	121,2	15,4	320,7	135,7	-6,3	179,8
Finantskonto	5 898,8	6 994,7	-1 375,3	711,6	983,2	4 453,6	4 773,1	3 749,6	2 104,9	2 572,8	4 845,0	13 272,3	5 705,2	3 295,0	3 575,2
Otseinvesteeringud	3 208,2	5 601,4	2 971,7	260,0	809,2	1 860,4	5 901,3	1 715,1	168,1	-30,8	759,4	2 611,8	4 250,4	1 523,2	1 682,5
Välismaale	-1 239,8	-1 043,1	-294,3	-1 327,3	-1 422,8	-483,9	-3 528,3	-319,3	-891,0	-686,3	-291,8	-2 188,4	-289,7	-408,2	-940,8
Eestisse	4 448,0	6 644,5	3 266,0	1 587,3	2 232,0	2 344,3	9 429,6	2 034,4	1 059,1	655,5	1 051,2	4 800,2	4 540,1	1 931,4	2 623,3
Portfelliinvesteeringud	156,0	1 435,0	1 323,4	-748,3	-790,9	-483,9	-699,7	-1 138,5	2 046,5	1 795,4	500,2	3 203,6	5 104,5	-4 352,5	-1 241,4
Nõuded	-1 894,9	153,1	-62,4	-908,1	-542,7	-587,0	-2 100,2	-1 160,8	11,8	-1 631,1	422,1	-2 358,0	258,7	-1 882,4	-1 546,9
Omandiväärtpaberid	187,0	53,3	431,4	-5,9	-30,9	-158,1	236,5	-5,4	74,5	-52,4	-7,6	9,1	41,4	-161,4	-161,0
Võlaväärtpaberid	-2 081,9	99,8	-493,8	-902,2	-511,8	-428,9	-2 336,7	-1 155,4	-62,7	-1 578,7	429,7	-2 367,1	217,3	-1 721,0	-1 385,9
Kohustused	2 050,9	1 281,9	1 385,8	159,8	-248,2	103,1	1 400,5	22,3	2 034,7	3 426,5	78,1	5 561,6	4 845,8	-2 470,1	305,5
Omandiväärtpaberid	3 292,3	-538,8	-1,9	502,6	-143,7	211,4	568,4	299,2	517,0	-103,6	199,6	912,2	103,1	659,9	318,3
Võlaväärtpaberid	-1 241,4	1 820,7	1 387,7	-342,8	-104,5	-108,3	832,1	-276,9	1 517,7	3 530,1	-121,5	4 649,4	4 742,7	-3 130,0	-12,8
Muud investeeringud	2 534,6	-41,7	-5 670,4	1 199,9	964,9	3 077,1	-428,5	3 173,0	-109,7	808,2	3 585,4	7 456,9	-3 649,7	6 124,3	3 134,1
Nõuded	-1 651,2	-2 638,3	-5 271,3	-1 600,2	1 198,6	1 956,2	-3 716,7	-643,6	-672,5	2 718,7	-679,0	723,6	-3 314,5	3 101,8	1 395,1
Pikaajaline kapital	421,8	-1 108,7	-536,4	-500,5	487,1	227,1	-322,7	274,8	95,9	-1 058,9	-394,8	-1 083,0	146,3	-153,8	1 139,9
Lühiajaline kapital	-2 073,0	-1 529,6	-4 734,9	-1 099,7	711,5	1 729,1	-3 394,0	-918,4	-768,4	3 777,6	-284,2	1 806,6	-3 460,8	3 255,6	255,2
Kohustused	4 185,8	2 596,6	-399,1	2 800,1	-233,7	1 120,9	3 288,2	3 816,6	562,8	-1 910,5	4 264,4	6 733,3	-335,2	3 022,5	1 739,0
Pikaajaline kapital	1 691,5	-549,9	695,5	838,0	139,6	141,3	1 814,4	976,7	-161,3	-890,6	1 904,2	1 829,0	683,4	662,5	1 259,3
Lühiajaline kapital	2 494,3	3 146,5	-1 094,6	1 962,1	-373,3	979,6	1 473,8	2 839,9	724,1	-1 019,9	2 360,2	4 904,3	-1 018,6	2 360,0	479,7
Vead ja täpsustused	-511,3	90,7	464,7	320,4	-269,0	-219,9	296,2	209,2	363,5	73,6	-100,0	546,3	-225,2	184,7	734,7
Üldbilanss	1 797,6	2 270,5	-2 453,9	677,7	-591,0	1 637,0	-730,2	655,4	-225,9	26,3	471,0	926,8	639,4	-350,3	613,2
Reservid	-1 797,6	-2 270,5	2 453,9	-677,7	591,0	-1 637,0	730,2	-655,4	225,9	-26,3	-471,0	-926,8	-639,4	350,3	-613,2

¹ Vastavalt täiendava informatsiooni laekumisele on korrigeeritud eelnevate perioodide andmeid.

(eelkõige kapitalikaupade ning transpordivahendite arvel). Töötluskaupade sisse- ja väljavedu vähenes 2–3%, mis tõi kaasa nende osakaalu languse väliskaubanduskäibes. Peaaegu 60% töötluskaupadest olid masinad ja seadmed ning 20% garderoobikaubad.

Eesti peamisteks väliskaubanduspartneriteks olid Euroopa Liidu liikmesriigid, mille osa ekspordis moodustas 66% ning impordis 63%. Jätakuvalt aktiivne oli kaupade sissevedu SRÜ riikidest.

Teenuste bilansi² ülejääk suurenes kolmandiku võrra ning moodustas 3,3 miljardit krooni. Teenuste eksport suurenes 10%, nende import jäi aga 2002. a sama perioodi tasemele. Teenuste positiivse saldo kasvu mõjutasid enim ehitus- ning valitsemisteenuste osabilansid, mille 2002. a III kvartali suur negatiivne saldo muutus 2003. a samal ajal positiivseks. Teenuste bilansi käibest 71% moodustasid veo- ja reisisiteenused.

Tulude bilansi puudujääk püstitas järjekordse rekordi, moodustades 1,9 miljardit krooni. Mitteresidentide poolt Eestisse paigutatud kapitalilt ja tööjõult teenitud tulud olid 2,9 miljardit krooni. Residentide analoogsed, põhiliselt kapitalilt teenitud tulud olid 1 miljard krooni. Viimastest omakorda moodustas otseinvesteeringutulu mitteresidentide puhul ligi 82% ja seda valdavalt taasinvesteeringutena, mille puhul reaalset raha liikumist ei toimu (2002. a III kvartalis saadi tulu peamiselt dividendidena). Residentide puhul oli see näitaja tõusnud 2002. a III kvartali 36%lt 2003. a III kvartalis 67%le ning ka siin oli tegemist valdavalt reinvesteeringutega tuluga.

Ülekannete bilansi ülejääk oli 0,6 miljardit krooni.

KAPITALI- JA FINANTSKONTO positiivne saldo moodustas 3,8 miljardit krooni, millest ligi pool langes otseinvesteeringute ning ülejäänud muude investeeringutena toimunud kapitali sissevoolu arvele.

Otseinvesteeringute netosissevool oli 1,7 miljardit krooni, millest mitteresidentide paigutused Eestisse moodustasid 2,6 miljardit krooni ja residentide otseinvesteeringud välismaale 0,9 miljardit krooni.

Eestisse tehtud otseinvesteeringuist moodustas üle kahe kolmandiku jaotamata kasumi suurenemine ning oluliselt kasvas ka investeerimine põhikapitali. 30% Eestisse tehtud välismaistest otseinvesteeringutest pärines Suurbritanniast, ligi neljandik Rootsist ning enam-vähem võrdse panusega (10–13%) järgnesid Itaalia, Saksamaa ja Soome investorid. Populaarseimaks investeerimisvaldkonnaks oli kinnisvara-, üürimis- ja äriteenindus, kuhu tuli ligi 60% otseinvesteeringuist. Järgnesid finantsvahendus (18%) ning veondus, laondus ja side (13%).

Residentide poolt välismaale paigutatud otseinvesteeringute põhikomponent oli, nagu 2002. a III kvartaliski, jaotamata kasum, mis moodustas neist 60%. Võrdselt viiendiku moodustasid nii põhikapitali tehtud investeeringud kui ka laenukasv. Ligi pool välismaale tehtud otseinvesteeringuist suundus Küprosele, ülejäänud põhiliselt Leetu ja Läti. Peamiselt investeeriti välismaal veondusse, laondusse ja sisesse (ligi 50%), finantsvahendusse (16%) ning töötlevasse tööstusse (13%).

---

² Seoses maksebilansi meetodika arendamise ja täpsustamisega muudeti veoteenuste kaubavedude arvestust: kolmandate riikide vahelisi kaubaveoteenuste käibeid maksebilansis ei näidata ning kajastatakse üksnes sellelt tegevuselt teenitud vahendustasu kui muu transporditeenus.

Erinevalt 2002. a III kvartalist, mil toimus **portfelliinvesteeringute** netosissevool, oli 2003. a III kvartalis tegemist vastupidise protsessiga – portfelliinvesteeringuina välismaale paigutatud kapital ületas 1,2 miljardi krooniga välismaalt Eestisse tehtud portfelliinvesteeringute mahu. Kapitali netoväljavoolu põhjustas peamiselt valitsemissektori võlakirjanõuete kasv 2 miljardi krooni võrra, samas kui krediidasutuste nõuded vähenesid 1 miljardi krooni võrra.

Nagu II kvartalis, nii jätkus ka III kvartalis märkimisväärne **muu investeeringukapitali** liikumine Eestisse, mille netosissevooluks kujunes 3,1 miljardit krooni, seda valdavalt pikaajalise kapitali vormis ning peamiselt krediidasutuste ja muude sektorite kaudu, nii nõuete vähenemise kui ka kohustuste suurenemise teel.

Täpsustatud andmeil oli 2003. a II kvartali jooksevkonto puudujääk 3,8 miljardit krooni e 14,2% viimase nelja kvartali SKP suhtes. Vastavalt täiendava informatsiooni laekumisele ning metoodilisele muutusele korrigeeriti 2002. ja 2003. a kõigi kvartalite veoteenuste krediid- ja deebetkäibeid.

* * * * *

2003. aasta III kvartali täpsustatud ja kogu 2003. aasta esialgne maksebilanss avaldatakse Eesti Panga koduleheküljel (<http://www.eestipank.info>) 22. märtsil 2004 kell 12.

Avaldamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond